

הכול תחת שליטה

מרכז השליטה והבקרה החדש והמשוכלל של שב"ס פועל ברמה ארצית ומצויד בטכנולוגיות המתקדמות ביותר בתחומו ■ לצדו ממוקם מרכז השליטה הנציבותי (מש"ן) שהוכיח באירועי המשט הטורקי כי הוא מתפקד בצורה איכותית, מקצועית ומהירה, בשילוב ובתיאום מלאים בין כל הזרועות

מאת: עי"יה גבע

לנו כי ההכנות בהיבט המשל"ט כבר החלו, ומוקדם בבוקר כבר נערכו תרגיל הרצת מערכות ובדיקה שהכול פועל כשורה.

המשל"ט החדש והמשוכלל של שב"ס הוא למעשה משל"ט-על, הפועל ברמת ארצית ומרכז את כל המשל"טים המחוזיים ומשל"טי בתי הסוהר. בחדר חמישה מסכי מחשב המאפשרים, בין היתר, חיבור לאינטרנט, הקרנת וידאו קדימה ואחורה, שליחת הודעות זימונית, איתוראן ועוד. ששון מדגים איך באמצעות מסך אחד מוצגת פעילותם של שלושה מחשבים: אינטרנט, גישור עם רשת מירס והעברת וידאו כולל רמקול. אלה מציגים בזמן אמיתי כל אירוע ופעילות ממקומות שונים או אזורים שונים בתוך מכלול מסוים בארגון. תוכנת "תמונת שער" מספקת דיווחים בזמן אמת, ותוכנה נוספת מספקת אפשרות לשיחת וידאו על המתרחש בתוך בתי הסוהר.

הסמב"ץ עובד על פי נוהלי עבודה מדוקדקים וסדר פעולות קבוע, בעיקר בעת דיווחים בזמן חירום, כמו למשל בריחת אסיר. כאשר דגת החומרה של אירוע עולה והוא מוגדר כאירוע חירום ברמה ארצית - הטיפול בו עובר מהמשל"ט למש"ן. המשל"ט ממשיך ותומך במש"ן על פי הצורך. אל השולחן העגול של המש"ן מגיעים בעת

"למעשה, המערכת כאן היא סוג של 'הפקה', ומי שמציג את האירוע בפני בכירי שב"ס מתפקד כמו 'במאי'"

קובלים באוזניו של מפקד המשל"ט, כלאי אורן יעקב, אבל הוא מודיע לנו בטון נחרץ, שאין עליו עוררין: "נו, לכך בדיוק אנחנו שואפים, שיהיה שקט". למחרת אותו היום עתיד היה להיערך תרגיל העורף הלאומי "נקודת מפנה 4" ואורן מוכן לגלות

הכניסה למרכז השליטה והבקרה (משל"ט) החדש של שירות בתי הסוהר, הממוקם בבניין מטה הנציבות, אינה מסגירה לרגע את המציאות הווירטואלית המרתקת שעולה ונפרשת לעיני היושבים שם, בהרף של לחיצת מקש מקלדת. אמרנו מקלדת, אבל מדובר על הרבה מעבר לכמה מקשים ומקלדות. אמרנו משל"ט - המרכז הטכנולוגי השולט מרחוק על כל פעילות שב"ס - אבל מי שמגיע לשם בשעת צהריים של אמצע השבוע, ביום של שגרה שב"סית, יבחין מקסימום בסמב"ץ התורן (יש ארבעה כאלה), אבל פרט לכך - אין אקשן. שקט מרוכז, אפשר לומר, מאפיין את אוירת המשל"ט, שתפקידו לתת תמונת-מצב לפיקוד שב"ס ברמה ארצית, סמוך ככל האפשר לזמן ההתרחשות.

על חלק מהמסכים מתחלפות התמונות ועל חלק אחר מוקרנות הודעות זימונית, אבל עיניו המאומצות של הסמב"ץ התורן, יצחק ששון, שבוולשות ותרות אחר כל ניע וזיע לא שגרת, אינן מגלות שום דרמה. המש"ן - מרכז שליטה נציבותי, הצמוד למשל"ט, בכלל סגור. אנחנו מעט מאוכזבים. "ציפינו לאקשן", אנחנו

"הערכת מצב יעילה ואפקטיבית"

הקמת מרכז שליטה נציבותי חדש ומתקדם היא פרי השקפתו ותפיסת עולמו של נציב שב"ס, רביגונדר בני קניאק, הרואה את שירות בתי הסוהר כארגון מודרני, המשדרג את עצמו כל העת מבחינה טכנולוגית ומקצועית, ומתווה את דרכו כארגון חזק וחכם.

גונדר דב לרצקי, ראש אגף מבצעים: "סוגיית הבקרה והשליטה הועלתה על ידי הנציב כנושא שיש

לשדרגו באופן שיאפשר לנו ביצוע מיטבי של משימות בתי הסוהר, בשגרה ובמצבי חירום. המשל"ט נחנך בראשית שנת 2010 והיום הוא מאפשר לנו צפייה מקרוב בנעשה בתוך בתי הסוהר, שידורי וידאו גם מגזרות אחרות של פעילות ומיצוי היכולות הטכנולוגיות האפשריות בתחום השליטה והבקרה. פותחה, למשל, תוכנת המחשב 'תמונת שער' המאפשרת קבלת דיווחים וחיתוכים בזמן אמת של משאבי כוח-אדם, דלק, מים, מקומות כליאה ועוד, וכן משאבי מודיעין, בתיאום עם גורמים נוספים כמו צה"ל ומשטרת ישראל.

"המשל"ט מאפשר לנו להתכנס עם כל גורמי המטה הרלוונטיים כדי לקבל תמונת מצב עדכנית, לקיים הערכת מצב, להוציא הנחיות ולעקוב אחר מימושן באופן יעיל ואפקטיבי, ברמה הגבוהה ביותר. בהודמנות זו אני רוצה לשבח את העבודה המרשימה שבוצעה, הן על ידי התמיכה הלוגיסטית, שבנתה את החדר בהתאם לצרכים ולתכנון, והן על ידי מנהל טכנולוגיות, שריכז את הפרויקט."

חירום ראשי החטיבות בשב"ס: מנהל טכנולוגיות, מודיעין, אגף האסיר, קרפ"ר, יחידות ארציות כמו 'נחשון', 'דרור' או 'מצדה', דוברות, ראשי זירות (רו"רים) וכמובן נציב שב"ס ואנשי המטה. לפי הצורך יתייצבו במקום גם קציני קישור של גורמים חיצוניים כמו המשטרה וצה"ל. כל העמדות משולטות על פי התפקידים וכל נציג יודע את מקומו הקבוע. לפי קצב התקדמות האירועים מקבל הנציב את הערכות הסגל הבכיר, בזמן אמת.

הפעלה בשלט אחד

התכנון והתכנות של המשל"ט כולל אפילו את התריסים החשמליים, הנגלים מעלה ומטה, ואת עשרות נורות התאורה שגם הן מופעלות מודולרית משולחן המשל"ט. "כל המערכת החשמלית היא חכמה ומופעלת משלט אחד", מחייך אורן יעקב, שלא נלאה מלחזור, להסביר ולהתלהב מפלאי הטכנולוגיה, המביאה אל חדר אחד מידע עצום ומפורט בצורה ידידתית ונגישה. שוען דיגיטלי עם תאורה זרחנית אדומה הוצב גבוה על קיר הוודיאו, הכולל מספר מסכי אל.סי.די. אלה מציגים תמונה אחת או מכלול תמונות, לפי הצורך. המערכת כוללת שני מסכי ענק, האחד בעל יכולת חלוקה לארבעה מסכי-משנה, המציגים ברזומנות צילומים מאזורי פעילות שונים, והאחר הוא מסך מקרן עליו ניתן להקרין אזור או פעילות מסוימת בהגדלה. על הקיר הימני בחדר תלויים שני מסכי פלזמה נוספים, וברגע זה ממש בוחר אורן יעקב להקרין על אחד מהם, בלחיצת מקש, את הודעות הזימונית של הארגון. לפי הצורך, גם חלונות הזכוכית הופכים בזמן חירום למסכי ענק. מערכת חדשה בשם "מוטו ברידג" מגשרת בין רשת המירס לרשת הקשר השב"סית, ומאפשרת לנציב, למשל, לעקוב אחרי התרחשויות בזמן אמת גם אם הוא נמצא בנסיעה. וזה עוד לא הכול! כל מושב של כל נציג סביב השולחן, הוא למעשה עמדת מחשב, הנהנית ממכלול האפשרויות הטכנולוגיות היעילות והמתוזמנות למגוון מצבי חירום. "על כל אלה שולטת 'עמדת הבמאי'", מסביר אורן יעקב. "למעשה, המערכת כאן היא סוג של 'הפקה', ומי שמציג את האירוע בפני בכירי שב"ס מתפקד כמו 'במאי'. העמדה מצוידת במסך מגע משוכלל ביותר. בלחיצה אחת עליו אני יכול לתת מענה לבקשות מגוונות: נניח, להתחבר לכל מצלמה בכל בית סוהר ולצפות בפעילות הסגל, למשל, בעת התפרעות. זו אחת היכולות המופלאות של המשל"ט."

נישאר עם טכנולוגיה מעניינת, אולי, אבל חסרת-משמעות. המשל"ט והמשל"ט הם, בעיקרו של דבר, כלים בידי מקבלי ההחלטות."

עכשיו, מעניין הרבה יותר...

סמב"ץ יהודה ג'מו משרת בשירות בתי הסוהר 23 שנה, מהן 17 שנים כסמב"ץ במשל"ט. הוא עובד במשמרות בנות 24 שעות כל אחת, וחולק את תפקידו עם שלושת הסמב"צים האחרים: צביקה

אני מזמין בגאווה חבר'ה מהמשטרה ומצה"ל והם באים, מסיירים ומורידים את הכובע, מתפעלים ממוטת השליטה הטכנולוגית שלנו ותפעול האירועים. אין ספק ששב"ס שם את עצמו על המפה וברמה הגבוהה ביותר. זה עולם אחר ממש". אסור לשכוח, מדגיש אורן, שיעילותן וכוחן של המערכות הטכנולוגיות הללו תלויים לחלוטין במגע הקסם האנושי. "אין תחליף לאדם. בלי היכולות הגבוהות של מקבלי ההחלטות שלנו,

סמב"ץ יהודה ג'מו: "כשיש אירוע מתמשך בבית סוהר, הנציב מגיע לכאן מיד, אני מכוון לו את המצלמה והוא רואה הכול בזמן אמיתי"

מגע הקסם האנושי

או איך מדגיש הצוות שמתפעל את המשל"ט והמשל"ט? אורן יעקב מוצא את המשוואה: "זה לא שפעם נסענו בסוסיאט והיום במרצדס, זה יותר ההבדל בין הליכה ברגל לבין טיסה בחללית". והוא מודה: "אני בתפקיד בסך הכול משנת 2009. הספקתי להיות אולי שנה במשל"ט הישן, ביקרתי במשל"טים של משטרת ישראל וצה"ל ובעבר ממש התביישתי להזמין אחרים לביקורים אצלנו. היום,

"רוחות שמים 7" על המסכים

הימים האחרונים של חודש מאי עברו על מפקד המשל"ט, כלאי אורן יעקב, בהמתנה דרוכה לצלצול הטלפון, שיודיע לו כי שש ספינות המשט הטורקי לעזה יצאו מהנקודה הסופית בלב"ם ויש להיערך לפתיחת המש"ן. ב"31 במאי, בשתיים ורבע לפנות בוקר, קיבלתי הודעה כי ההשתלטות על הספינות מתוכננת לשעה ארבע ורבע. יצאתי מהבית לכיוון המשל"ט ובמהלך הנסיעה כבר התקבלה הודעה לנציגי החטיבות והיחידות הארציות להתייצב במש"ן."

פתיחת המש"ן באירוע המשט, לדברי אורן, היתה חלק מהתארגנות שב"ס לקליטת מאות עצורים מהספינות, אך נערכה גם בשל העובדה שלוחמי יחידת 'מצדה' פעלו בשטח ביחד עם לוחמי שייטת 13. "פעילות שב"ס החלה עם הגיען של הספינות לנמל אשדוד, וליתר דיוק, עם 'רדת נוסעיהן לרציף'. בשטח הנמל הוקמו מבעוד מועד עמדות קליטה ורישום של משטרת ישראל, צה"ל ומחלקת

האסיר של שב"ס. בזכות תכנון מוקדם של מנהל טכנולוגיות שבס, הוצבו בשטח הנמל גם מצלמות מיוחדות, שאפשרו לנציגים במש"ן צפייה בשידור חי בפעילות המקצועית של כל יחידות שב"ס. מסך אחד העביר שידור חי מנמל אשדוד, מסך נוסף הראה את התקדמות רכבי הליווי של 'נחשון', באמצעות המסך השלישי עקבנו אחר הדיווחים בעולם, ואילו המסך הרביעי הקריין שידור חי של האכלוס הראשוני של העצורים בבתי הסוהר השונים.

שעות הלילה והיום במש"ן לוו בהערכות מצב של הנציב ובקבלת מידע שוטף מהמכלוליים השונים. "התעדכנו כל העת בנתונים המספריים, שהיו הפעם מרכיב משמעותי ביותר בדיווחים, בשל מספרם הרב של העצורים - 650 איש. הנתונים שהגיעו בזמן אמיתי למש"ן, הדגימו כמה עצורים יצאו, כמה עלו לרכבים וכמה הגיעו לבית הסוהר בנקודת זמן. אפשר היה לראות על המסכים איך הכול עובד כמו מכונה משומנת, בצורה מופתית ממש. מגיע הרבה כבוד לכל היחידות, שעבדו סביב השעון בצורה מקצועית ואיכותית, ברמה הגבוהה ביותר".

בסך הכול פעל המש"ן במבצע "רוחות שמים 7" במשך ארבעה ימים ברציפות, כאשר הנציגים סביב השולחן, כמו גם הסמב"צים המתחלפים וכמובן הנציב, מגיעים לחיתוכי מצב (באחד מהם השתתף גם השר לבטחון הפנים, יצחק אהרונוביץ'). כל זאת, במקביל לדיוני הדרג המדיני. תוצאות המשט השפיעו אף הן על פעילות המש"ן. פרשת ראוד סאלח, הודעת הרשות הפלשתינית על "יום זעם לאומי" והחשש שחמאס יגרום להתחממות השטח ולהצתת מהומות בתוך בתי הסוהר - כל אלה השאירו את אנשי המש"ן עוד זמן רב בפעילות ובמעקב. ימים אחדים אחרי שהסתיים האירוע מסכם אורן: "עבודת המש"ן התנהלה בסינרגיה מדהימה. כל דיווח שנכנס קיבל מיד תגובה, כל נציג פעל ביעילות ובדייקנות בתחומו, והכול עבד במהירות שיא ממש. הסמב"צים עשו עבודה מסורה, עם תחושה שנקראו לדגל. מה שנראה על המסכים היה לרגעים כמו סרט מתח מרתק, אבל אסור לנו לשכוח לרגע שבעבורנו זוהי מציאות".

כלאי אורן יעקב

דורוב, יצחק יחזקאל ויצחק ששון. חבורה ותיקה ומיומנת שממלאת את התפקיד כבר שנים. העיניים של ג'מו כבר חזו במאות אם לא באלפי אירועים מדווחים, שהועברו מבתי הסוהר למחוזות ומהמחוזות הישר לצג שלו. יציאות של "אסירי התראה", כמו בני משפחות פשע ואסירים בטחוניים, לבתי חולים, תפיסות טלפונים ניידים בבתי סוהר ועוד. "אלה אירועים קלים", הוא מציין, אבל הוא צפה גם במקרים קשים יותר, כמו ניסיון התאבדות של אסיר, הצתות, קטטות בין אסירים, איום על אנשי סגל ועוד. והיו גם אירועים

כל מושב של כל נציג סביב השולחן הוא למעשה עמדת מחשב, הנהנית ממכלול האפשרויות הטכנולוגיות היעילות והמתוזמנות למגוון מצבי חירום

חמורים, "כבדים יותר" כלשונו: בריחה של אסיר, התאבדות ומוות של אסיר. גם מקרי רצח בהבחו על המסך במשמרת של ג'מו, והוא על פי הסדר - סדר פעולות מדוקדק, ועל פי הנהלים הקבועים מראש לכל מקרה כזה או אחר, העביר את המידע לאחראים ושמר על שקט ועל איפוק.

"אתה יכול אולי לקחת ללב, לדאוג, להתרגז על אסיר שמצית תא, אבל כל זה אינו רלוונטי במסגרת התפקיד. אנחנו נדרשים להרבה קור רוח וכוח ריכוז". ג'מו מספר כי המעבר משקט מוחלט עד כדי שיממון, להקפצה של כל גורמי שב"ס ולפתיחת המש"ן, הוא חד ומהיר ומחייב גמישות, כי אחרת אי אפשר להחזיק מעמד בתפקיד כל כך הרבה שנים. גם בדידות יש בתפקיד הזה. אתה אולי רואה את כולם על המסכים, אבל אתה עצמך לבד בחדר, 24 שעות ברציפות. אבל ג'מו כבר מזמן התרגל לתפקיד, והוא גאה לספר על ההתקדמות הרבה בתולדות המשל"ט השב"סי: "לפני 17 שנה המשל"ט הראשון היה בכניסה למשרדי שב"ס בירושלים, וכלל רק טלפון ויומן מבצעים לרישום

את תקופת ההכשרה, הוא מתאר, העבירו ארבעת הסמב"צים בהתלהבות אדירה. "למדנו ממש בכיף. הלימודים היו במשל"ט החדש, ובעבורנו, גילוי עולם חדש של טכנולוגיות היה חוויה אדירה. אמנם נאלצנו ללמוד לתפעל את המערכות בתוך שבועיים, מפאת קוצר זמן, אבל עשינו הכול במרץ. היום אנחנו באים בשמחה למשמרות, כי כאן הרבה יותר מעניין ובדיעבד, אני חייב להודות, גם הרבה יותר קל".

ולתיעוד. גם במשרדים בתחנה המרכזית בירושלים המשל"ט נשאר שוב בחדרון קטן בכניסה. עוד מעבר אחד היה למשל"ט 'נחשון' ומשם עברנו למשל"ט החדש. עכשיו זאת ליגה אחרת, שיא השכלול, הוא מחייך. "אני יכול לצפות בשידור חי באסירים מסתובבים בחצר, בכל בית סוהר, בכל רגע נתון. כשיש אירוע מתמשך בבית סוהר, הנציב מגיע לכאן מיד, אני מכוון לו את המצלמה והוא רואה הכול בזמן אמיתי".